

EDUKAČNÍ PROCES U OSOB SE ZRAKOVÝM POSTIŽENÍM

Lenka Mitrychová

FINKOVÁ, D.; RŮŽIČKOVÁ, V.; STEJSKALOVÁ, K. *Edukační proces u osob se zrakovým postižením*. Olomouc: UP, 2010. ISBN 978-80-244-2745-4.

Titul elernigové publikace navazuje na sérii distančních studijních textů, jejichž tvorba je podpořena Evropskými strukturálními fondy. Dává si za úkol seznámit čtenáře s možnostmi výchovně vzdělávacích tendencí zrakově postižených v kontextu historických souvislostí i aktuálního legislativního ukotvení na jednotlivých stupních školského vzdělávání včetně terciární sféry. Kapitoly se věnují jednotlivým aspektům edukačního procesu a mají logickou provázanost na konkrétní specifika výchovy a vzdělávání žáků dle typu zrakového postižení.

Autorky vycházejí z historického vývoje, současného legislativního rámce a terminologického vymezení. Historické souvislosti, vývoj a ukázky (braillovského) písma, specifika při vývoji edukačního systému v rámci jednotlivých stupňů postižení jsou doplněny o významné osobnosti speciální pedagogiky z této oblasti. Jako vhodné se jeví i doplnění jmen o dobové podobenky či fotografie. Čtenář je tak místo pouhého pročitání faktů zaujat i informacemi netextové povahy a to mu pomáhá při představivosti a zapamatování sděleného. Považuji za velmi užitečné, že publikace poskytuje kompletní přehled legislativy a terminologie přímo se vztahující na žáky se zrakovým handicapem. Předpokládám, že se tímto podrobným výpisem autorky chtěly vyhnout často se v literatuře pouze opakujícím odkazům na dané zákony a vyhlášky bez konkrétního „výtahu“ souvislostí. Značná část kapitoly pak patří rozlišení pojmů integrace a inkluze s citací pojetí různých autorů se zaměřením na možné přístupy, formy a stupně integrace uplatňované u žáků se zrakovým postižením. Autorky se snažily srovnat pojetí více odborníků a také představit praktické varianty výchovy a vzdělávání těchto žáků, determinanty vhodnosti daných variant, předpokladů i výhod a nevýhod, co se podpory a odborné pomoci týče, včetně charakteristiky vzdělávání dle věku a výčtu škol poskytujících speciální vzdělávání. Prostor je věnován i celoživotnímu vzdělávání v souladu se současnými trendy. Čtenář tedy dostává ucelený

přehled o všech existujících možnostech edukace osob s deficitem zrakových funkcí. Přesto je mu poskytnut dostatečný prostor pro vlastní názor na integrovanou či optimalizovaně segregovanou formu edukace.

Kapitola třetí je zastřešující pro následující aspekty a specifika výuky a vzdělávání osob se zrakovým postižením, v nich jsou pak podrobně popsány zvláštnosti při edukaci osob s rozličným stupněm postižení. Vymezeny jsou pojmy tyflodidaktika a edukace, obecné i specifické podmínky průběhu. Metody i zásady jsou sice obecně známou informací, v podobě tohoto textu však představují jejich konkrétní uplatnění u osob se zrakovým postižením. Za podstatné považují vymezení pojmů rehabilitace, kompenzace i reedukace i jednotlivých forem vyučování. Autorky zdůrazňují individuální aplikaci forem, zásad i metod edukace adekvátně potřebám žáka s uvedeným postižením.

Specifika edukačního procesu žáků s rozličnými stupni postižení mají obdobnou strukturu, což umožňuje čtenáři snadnější orientaci a srovnání jednotlivých oblastí. Za zdařilou považují logickou souslednost jednotlivých kroků edukace počínaje výukou počátečního čtení a psaní až k odlišnostem v jednotlivých předmětech, kdy autorky vycházely z rámcového vzdělávacího programu, jednotlivých vzdělávacích oblastí. Kapitoly edukace osob s nevidomostí, slabozrakostí a zbytky zraku jsou doplněny velmi názorně fotografiemi a obrázky.

Poslední kapitolou představují autorky kompetence speciálního pedagoga při výchově a vzdělávání osob se zrakovým postižením. Osoba speciálního pedagoga je popsána z hlediska legislativních i vzdělanostních nároků na tuto pozici. Zmíněny jsou i kompetence a povinnosti dalších odborníků (zrakový terapeut, instruktor prostorové orientace, poradce rané péče), kteří se přímo na výuce nepodílejí, přesto hrají důležitou roli v komplexním přístupu k osobě se zrakovým handicapem. Současně je zdůrazněn fakt, že tito speciální pedagogové se dále specializují dle věku klientů či provozované činnosti.

Publikace nabízí ucelený pohled na oblast edukace osob se zrakovým postižením. Jednotlivé kapitoly jsou systematicky provázány a čtivou formou poskytují cenné informace. Pro studenty je pak přínosem, že nemusejí vyhledávat v jednotlivých zákonech a vyhláškách a naleznou zde legislativu související a prakticky aplikovanou na oblast osob se zrakovým postižením. Jedná se již o několikáté CD s ustálenou a osvědčenou formou a podobou informací. Menší nevýhodu v úpravě spatřuji v bočních margináliích, které se zobrazují na pravém okraji textu a na menších monitorech je nutné text posouvat.

Kontaktní adresa

Mgr. Lenka Mitrychová
studentka DSP, obor Speciální pedagogika
Ústav speciálněpedagogických studií
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Žižkovo nám. 5
779 00 Olomouc
lenka.mitrychova@seznam.cz